

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 การศึกษา โดยการศึกษาที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและการผูกมัดในความสัมพันธ์ โดยมีรูปแบบความรักแบบเล่นเกมเป็นตัวแปรส่งผ่าน การศึกษาที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง การกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ต่อการผูกมัดในความสัมพันธ์

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ

การศึกษาที่ 2 เป็นการศึกษาเชิงทดลอง แบบ 2 X 2 แฟคทอเรียลดีไซน์ (factorial design) โดยมีบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง (สูงและต่ำ) และการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ (ได้รับการกระตุ้นและไม่ได้รับการกระตุ้น) เป็นตัวแปรอิสระ การผูกมัดในความสัมพันธ์เป็นตัวแปรตาม

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ 1 เป็นบุคคลทั่วไปที่มีอายุระหว่าง 18-35 ปี มีคนรักและมีความรักกับเพศตรงกันข้าม (Heterosexual) ยังไม่ได้สมรส มีระยะเวลาในการคบหากันไม่ต่ำกว่า 3 เดือน จากนิสิต นักศึกษา และบุคคลวัยทำงานจากอาชีพต่าง ๆ จำนวน 464 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ 2 เป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีคนรักและมีความรักกับเพศตรงกันข้าม (Heterosexual) ยังไม่ได้สมรส มีระยะเวลาในการคบหากันไม่ต่ำกว่า 3 เดือน จำนวน 160 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง มาตรวัดเจตคติเกี่ยวกับความรัก และมาตรวัดการผูกมัดกับคู่รัก (ดูในภาคผนวก ก)

การศึกษาที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย มาตรฐานบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง และมาตรวัดการผูกมัดกับคู่รักเช่นเดียวกับการศึกษาที่ 1 ภาพและใบงานที่ใช้กระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ ใบงานหาสิ่งของที่ซ่อนอยู่ในภาพ

การพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรฐานบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง

มาตรฐานบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง เริ่มพัฒนาจากโครงสร้างของมาตรวัด The Narcissistic Personality Inventory (NPI) ของ Raskin และ Terry (1988) มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ อำนาจหน้าที่ ความเหนือกว่า ความสามารถในการพึ่งตนเอง การแสวงหาผลประโยชน์ การสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ การชอบแสดงออก และการทะนงตน ภายใต้การดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คัดนางค์ มณีศรี ที่คอยตรวจสอบความถูกต้องทางเนื้อหาและภาษา มาโดยตลอด พรสวรรค์ ต้นโชติศรีนันท์และคณะ ปี 2547 ได้ปรับข้อคำถามมาเป็นภาษาไทย และสร้างข้อกระทงเพิ่มเติม ในปีต่อ ๆ มาได้พัฒนามาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองอย่างต่อเนื่อง จนปี 2550 ประพิมพา จรัสรัตนกุลและคณะได้เพิ่มองค์ประกอบที่ 8 คือ การหวั่นไหวมากกว่าปกติ (hypersensitivity) เข้ามาด้วยเหตุผลทางวัฒนธรรมและความแตกต่างของลักษณะความหลงตนเองในสังคมไทยและต่างประเทศได้ข้อกระทงทั้งหมดจำนวน 45 ข้อ

ต่อมา หยกฟ้า อิศรานนท์ (2551) วันวิสาข์ เอกกรณ์พงษ์ (2551) ธันยธร อนันต์วิโรจน์ (2552) และผกาทิพย์ ชันติพงศ์ (2552) ในความดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คัดนางค์ มณีศรี ได้เขียนข้อกระทงเพิ่มเติมรวม 115 ข้อ ในการพัฒนามาตรครั้งที่ 1 เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 402 คน เมื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงนั้น ๆ กับข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด (Corrected Item-Total Correlation: CITC) พบว่า มีข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์ 92 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient of internal consistency) เท่ากับ .96 และคัดข้อกระทงตามความเหมาะสม จำนวน 80 ข้อ ไปพัฒนามาตรครั้งที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 274 คน วิเคราะห์สถิติจนได้ข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 64 ข้อ และคัดเลือกข้อกระทงแต่ละองค์ประกอบให้เหลือองค์ประกอบละ 6 ข้อ จึงได้ข้อกระทงที่นำไปใช้จริงรวม 48 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .93 แยกรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ความหมายในแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง

ด้านที่	องค์ประกอบ	ความหมาย
1	ด้านอำนาจหน้าที่ (Authority)	ต้องการมีอำนาจสั่งการและมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นทำตามความต้องการ เชื่อว่าตนสามารถเป็นผู้นำที่ดีได้
2	ด้านความเหนือกว่า (Superiority)	เชื่อว่าตนมีความสามารถหรือความสำคัญมากกว่าคนอื่น ๆ เชื่อว่าในสถานการณ์ใดก็ตามตนเองจะเป็นผู้ที่ทำได้ดีที่สุด เชื่อว่าตนพิเศษและโดดเด่น
3	ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง (Self-sufficiency)	เชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะทำสิ่งใด ๆ ก็ตามด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใด เชื่อว่าตนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตัวเอง
4	ด้านการแสวงหาผลประโยชน์ (Exploitativeness)	ต้องการผลประโยชน์เพื่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น สนใจแต่คนที่มียุทธประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น
5	ด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่ (Entitlement)	เชื่อว่าตนควรได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ มากกว่าที่เป็นอยู่ เชื่อว่าตนดีพอที่จะได้รับโอกาสที่ดีมากกว่าใคร
6	ด้านการชอบแสดงออก (Exhibitionism)	ชอบเป็นจุดศูนย์กลางของความสนใจ อยากเป็นที่รู้จักของใคร ๆ ชอบเปิดเผยตนเองต่อสังคม
7	ด้านทะนงตน (Vanity)	ลุ่มหลงในรูปลักษณ์และเสน่ห์ของตน เชื่อว่าตนมีคุณสมบัติพิเศษบางอย่างที่บุคคลอื่นไม่มี อวดดีและหยิ่งยโส
8	ด้านการหวั่นไหวมากกว่าปกติ (Hypersensitivity)	กลัวการถูกปฏิเสธหรือละเลยจากคนรอบข้าง รู้สึกเจ็บปวดมากกับคำวิจารณ์ในแง่ลบ วิตกกังวลกับท่าทีของบุคคลรอบข้าง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยร่วมกับกณฐิกา บรรลือ นามাত্রวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองทั้ง 48 ข้อมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออีกครั้ง เพื่อเปรียบเทียบกับผลการทดสอบเดิม โดยนำมาตรวัดไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 629 คน โดยขออนุญาตจากอาจารย์ประจำรายวิชาที่นิสิตลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2552 ในวิชา 3800101 จิตวิทยาทั่วไป จำนวน 225 คน วิชา 3800202 จิตวิทยาเพื่อชีวิตและการทำงาน จำนวน 159 คน วิชา 3803331 จิตวิทยาการโฆษณาชั้นนำ จำนวน 85 คน และวิชา 3800250 มนุษย์สัมพันธ์ จำนวน 160 คน จำนวนรวม 629 คน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทำมาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองจำแนกตามลักษณะ
พื้นฐานต่าง ๆ ($N = 629$)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	214	34.00
หญิง	415	66.00
อายุ (ปี)		
18	103	16.40
19	170	27.00
20	146	23.20
21	124	19.70
22 ขึ้นไป	57	9.10
ไม่ระบุ	29	4.60
ชั้นปีการศึกษา		
ปีที่ 1	225	35.80
ปีที่ 2	153	24.30
ปีที่ 3	134	21.30
ปีที่ 4 หรือสูงกว่า	117	18.60
คณะ		
สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา	133	21.14
สหเวชศาสตร์	95	15.10
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	84	13.35
วิศวกรรมศาสตร์	83	13.20
วิทยาศาสตร์	64	10.17
จิตวิทยา	48	7.63
อักษรศาสตร์	39	6.20
รัฐศาสตร์	19	3.02
ศิลปกรรมศาสตร์	13	2.07
ครุศาสตร์	12	1.91

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะ (ต่อ)		
นิเทศศาสตร์	9	1.43
เภสัชศาสตร์	9	1.43
แพทยศาสตร์	7	1.11
เศรษฐศาสตร์	5	0.80
สัตวแพทยศาสตร์	4	0.64
นิติศาสตร์	4	0.64
สถาปัตยกรรมศาสตร์	1	0.16

การวิเคราะห์ข้อกระทง (Item Analysis) ทำโดยนำคะแนนรวมจากการตอบมาตรวจวัดทั้ง 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มสูง คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 กลุ่มสูงมีคะแนนอยู่ระหว่าง 122-201 คะแนน จำนวน 170 คน และกลุ่มต่ำ คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 กลุ่มต่ำมีคะแนนอยู่ระหว่าง 54-95 คะแนน จำนวน 169 คน มาวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยสถิติที (independent t-test) จำแนกความแตกต่างของคะแนนในแต่ละข้อระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ เพื่อคัดเลือกข้อกระทงที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าข้อกระทงทุกข้อผ่านการคัดเลือก

จากนั้น วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับผลรวมของข้อกระทงอื่น ๆ ในมาตร โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าค่าวิกฤต $t(629) = .066$ ได้ข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 48 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด (ดังตารางที่ ข 1 และ ข 2 ภาคผนวก ข) ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .95 และเมื่อแยกแต่ละองค์ประกอบมีค่าระหว่าง .78 ถึง .90 ดังตารางที่ 4

การหาความเที่ยงของมาตรดังกล่าวเพิ่มเติมอีกครั้งโดยใช้วิธีการวัดซ้ำ (test-retest) โดยนำไปเก็บข้อมูลกับนิสิตที่ลงทะเบียนวิชา 3800251 สุขภาพจิต ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2553 จำนวน 102 คน ในการวัดครั้งแรกได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .92 หลังจากนั้นอีก 1 เดือนจึงได้วัดซ้ำครั้งที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .93 เมื่อนำการวัดทั้งสองครั้งมาหาค่า

สหสัมพันธ์พบว่า มาตรฐานบุคลิกภาพแบบหลงตนเองที่วัดทั้งสองครั้งมีสหสัมพันธ์ทางบวกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ, $r(100) = .84, p < .01$ (หนึ่งหาง)

ตารางที่ 4

จำนวนข้อกระทงในมาตรฐานบุคลิกภาพแบบหลงตนเองจำแนกตามองค์ประกอบ (48 ข้อ)

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	ข้อมูลปี 2551 (274 คน)	ข้อมูลปี 2553 (629 คน)
		α	α
ด้านอำนาจหน้าที่	6	.75	.78
ด้านความเหนือกว่า	6	.87	.86
ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง	6	.88	.90
ด้านการแสวงหาผลประโยชน์	6	.78	.80
ด้านการสมควรได้มากกว่าที่เป็นอยู่	6	.76	.80
ด้านการชอบแสดงออก	6	.86	.87
ด้านทะนงตน	6	.82	.86
ด้านการหวั่นไหวมากกว่าปกติ	6	.75	.82
รวม	48	.93	.95

การตรวจสอบความตรงของมาตรฐานบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง หยกฟ้า อิศรานนท์ (2551) วันวิสาข์ เอกภรณ์พงษ์ (2551) ธันยธร อนันต์วิโรจน์ (2552) และผกาทิพย์ ชันติพงศ์ (2552) ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โดยวิเคราะห์ส่วนประกอบमुखสำคัญ (principal component analysis) พบว่าค่าสถิติดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy หรือ KMO) มีค่าเท่ากับ .94 ซึ่งมากกว่า .50 จึงเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการหมุนแกนด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax) และพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่า บุคลิกภาพแบบหลงตนเองสามารถสกัดองค์ประกอบได้ 8 องค์ประกอบ เมื่อนำข้อกระทงทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง โมเดลมีความเหมาะสม (fit) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคร์-สแควร์เท่ากับ 19.64 ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .05 และค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .10

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยนำข้อกระทงทั้ง 48 ข้อ แบ่งเป็น 8 องค์ประกอบที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงดังตารางที่ 4 มาวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความตรง ผลพบว่าโมเดลมีความเหมาะสม (fit) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคว์-สแควร์เท่ากับ 15.78 ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .03 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .10 (ดูภาพที่ ข 1 ภาคผนวก ข)

มาตรวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มีระดับการตอบ 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย 3 หมายถึง เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน 4 หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย และ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ด้านละ 6 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวกรวม 48 ข้อ

2. มาตรวัดเจตคติเกี่ยวกับความรัก

Hendrick และ Hendrick (1986) ได้พัฒนามาตรวัดเจตคติเกี่ยวกับความรักหรือ Love Attitudes Scale (LAS) ขึ้น ตามทฤษฎีสันฐานความรักของ Lee (1973) เป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ มีข้อกระทงทั้งหมด 42 ข้อ วัดความรักในแต่ละรูปแบบ 6 รูปแบบ ได้แก่ ความรักแบบเสน่หา ความรักแบบเล่นเกม ความรักแบบมิตรภาพ ความรักแบบใช้เหตุและผล ความรักแบบลุ่มหลง และความรักแบบเสียสละ รูปแบบละ 7 ข้อกระทง โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งชายและหญิง จำนวน 807 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .68 (ความรักแบบมิตรภาพ) ถึง .83 (ความรักแบบเสียสละ) และใช้วิธีวัดซ้ำได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มากกว่า .70 จากการวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 43 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .50 และแยกได้ 6 องค์ประกอบชัดเจน เช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น ๆ (Borrello & Thompson, 1990b, Davis & Latty-Mann, 1987; Hendrick, & Hendrick, 1989; Jonason & Kavanagh, 2010)

วาริน เทพยายน (2542) ได้นำมาตรวัดเจตคติเกี่ยวกับความรัก (Love Attitudes Scale, LAS) ของ Hendrick และ Hendrick (1986) มาพัฒนาต่อโดยแปลจากภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย ข้อกระทงมี 42 ข้อ รูปแบบละ 7 ข้อ และปรับปรุงข้อกระทงบางข้อให้เนื้อหาเหมาะสมกับสังคมไทย จากนั้นได้สร้างข้อกระทงเพิ่มเติมอีก 3 ข้อในรูปแบบความรักแต่ละรูปแบบให้ตรงตามมโนทัศน์ที่ต้องการจะวัด รวมข้อกระทงที่เพิ่มเติม จำนวน 18 ข้อกระทง ภายใต้การตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและภาษาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักนาค มณีศรี อาจารย์ที่ปรึกษา มีข้อกระทงทั้งหมด 60 ข้อ มาตรวัดนี้ใช้วัดว่าบุคคลมีรูปแบบความรักแบบใดใน 6 รูปแบบ คือ

ความรักแบบเส่นหา ความรักแบบเล่นเกม ความรักแบบมิตรภาพ ความรักแบบใช้เหตุและผล ความรักแบบลุ่มหลง และความรักแบบเสียสละ เป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มีระดับการตอบ 5 ระดับ แต่ละรูปแบบประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ มีข้อกระทงทั้งหมด 60 ข้อ จากนั้น เก็บข้อมูลกับนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่เป็นคู่รัก จำนวน 200 คน การวิเคราะห์แยกองค์ประกอบพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคของรูปแบบความรักแต่ละรูปแบบตั้งแต่ .67 (ความรักแบบใช้เหตุและผล) ถึง .83 (ความรักแบบเสียสละ)

การประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้หาความเที่ยงของมาตรดังกล่าวเพิ่มเติม อีกครั้งด้วยการใช้วิธีการวัดซ้ำ (test-retest) โดยนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลทั่วไปที่มีคู่รัก จำนวน 77 คน เป็นเพศชาย จำนวน 30 คน และเพศหญิง จำนวน 47 คน มีอายุระหว่าง 18-35 ปี ในการวัดครั้งแรกได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคของรูปแบบความรักแต่ละรูปแบบตั้งแต่ .61 ถึง .84 หลังจากนั้นอีก 1 เดือนจึงได้วัดซ้ำครั้งที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคตั้งแต่ .53 ถึง .84 เมื่อนำการวัดทั้งสองครั้งมาหาค่าสหสัมพันธ์พบว่า มาตรวัดเจตคติเกี่ยวกับความรักเมื่อวัดรูปแบบความรักแต่ละรูปแบบทั้งสองครั้งมีสหสัมพันธ์ทางบวกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

สัมประสิทธิ์แอลฟาและสัมประสิทธิ์การทดสอบซ้ำของมาตรวัดเจตคติเกี่ยวกับความรัก

รูปแบบความรัก	จำนวน ข้อ	วาริน (2542) (200 คน)	ข้อมูลปี 2553 (77 คน) ครั้งที่ 1	ค่าสหสัมพันธ์ การวัดครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2
		α	α	r
ความรักแบบเส่นหา	10	.72	.64	.72**
ความรักแบบเล่นเกม	10	.73	.61	.54**
ความรักแบบมิตรภาพ	10	.70	.75	.82**
ความรักแบบใช้เหตุและผล	10	.67	.72	.74**
ความรักแบบลุ่มหลง	10	.73	.75	.81**
ความรักแบบเสียสละ	10	.83	.84	.81**

** $p < .01$, หนึ่งหาง.

ลักษณะของมาตรวัดเจตคติเกี่ยวกับความรักเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มีระดับการตอบ 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย 3 หมายถึง สองข้างพอ ๆ กัน 4 หมายถึง เห็นด้วย และ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง วัดรูปแบบความรัก 6 รูปแบบ รูปแบบละ 10 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด รวม 60 ข้อ

3. มาตรวัดการผูกมัดกับคู่รัก

มาตรวัดการผูกมัดกับคู่รักสร้างขึ้นตามโครงสร้างของมาตร Relationship Questionnaires ของ Rusbult (1983) มี 6 องค์ประกอบคือ ความพึงพอใจ (satisfaction) คุณภาพของทางเลือก (alternative quality) การลงทุน (investment) การได้รับรางวัล (rewards) การสูญเสีย (costs) และการผูกมัดกับคู่รัก (commitment) มีข้อกระทงจำนวน 12 ข้อ ต่อมา Rusbult, Martz, และ Agnew (1998) ได้พัฒนามาตรวัดโมเดลการผูกมัดกับคู่รัก (the Investment Model Scale) มี 4 องค์ประกอบ คือ ความพึงพอใจ คุณภาพของทางเลือก การลงทุน และการผูกมัด โดยปรับแก้ไขจากมาตรวัดเดิม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า มีความตรงเชิงจำแนกอยู่ในเกณฑ์ดี ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบโมเดลการผูกมัดกับคู่รักตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ได้ศึกษามา จึงเลือกพัฒนา 3 องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการผูกมัดกับคู่รักคือ ความพึงพอใจ คุณภาพของทางเลือก และการลงทุน

การพัฒนามาตรวัดการผูกมัดเริ่มจาก ธันยธร อนันตวิโรจน์ (2552) พัฒนามาตรวัดการผูกมัดกับคู่สมรสตามโครงสร้างของ Rusbult (1983) จำนวน 28 ข้อ ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดดังกล่าวมาพัฒนาเพิ่มเติม โดยนำข้อกระทงทั้ง 3 ด้านที่จะพัฒนาคือ ความพึงพอใจ คุณภาพของทางเลือก และการลงทุน ด้านละ 6 ข้อ รวม 18 ข้อ มาปรับภาษาและเนื้อหาของมาตรวัดให้เข้ากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคู่รัก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเดิมเป็นคู่สมรส และสร้างข้อกระทงเพิ่มจำนวน 2 ข้อ ในแต่ละด้าน รวมเป็น 24 ข้อ ดังตารางที่ 6

จากนั้นเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบุคคลทั่วไปที่มีคู่รัก จำนวน 303 คน ดังระบุในตารางที่ 7

ตารางที่ 6

จำนวนข้อกระทงในการพัฒนามาตรวัดการผูกมัดกับคูรัักจำแนกตามองค์ประกอบ (24 ข้อ)

องค์ประกอบ	ข้อกระทงเดิม (ธันยธร, 2552)			ข้อกระทงที่สร้างเพิ่ม			รวม
	ทางบวก	ทางลบ	รวม	ทางบวก	ทางลบ	รวม	
ด้านความพึงพอใจ	5	1	6	2	-	2	8
ด้านคุณภาพของ ทางเลือก	6	-	6	1	1	2	8
ด้านการลงทุน	6	-	6	1	1	2	8
รวม	17	1	18	3	3	6	24

ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์แยกองค์ประกอบ แบ่งระหว่างกลุ่มสูง คือ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 และกลุ่มต่ำ คือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า องค์ประกอบด้านความพึงพอใจ กลุ่มสูงมีจำนวน 96 คน กลุ่มต่ำ มีจำนวน 84 คน ด้านคุณภาพของทางเลือก กลุ่มสูงมีจำนวน 95 คน กลุ่มต่ำมีจำนวน 89 คน และด้านการลงทุน กลุ่มสูงมีจำนวน 89 คน กลุ่มต่ำ มีจำนวน 106 คน และนำคะแนนจากข้อกระทงแต่ละองค์ประกอบมาวิเคราะห์ด้วยสถิติที่ (t-test) จำแนกความแตกต่างของคะแนนในแต่ละข้อระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ เพื่อคัดเลือกข้อกระทงที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ข้อกระทงทุกข้อสามารถจำแนกคะแนนระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากนั้นคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับผลรวมของข้ออื่น ๆ ทั้งหมดโดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าค่าวิกฤต, $r(301) \approx .095$ พบว่า ด้านความพึงพอใจ ผ่านการคัดเลือก 8 ข้อ ด้านคุณภาพของทางเลือกและด้านการลงทุน ผ่านการคัดเลือกด้านละ 7 ข้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient of internal consistency) เท่ากับ .82 .80 และ .71 ตามลำดับ ข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์เป็นข้อทางบวกจำนวน 18 ข้อ และเป็นข้อทางลบจำนวน 4 ข้อ ทั้งหมดเป็นจำนวน 22 ข้อ (ดูตารางที่ ค1 ค2 และ ค3 ภาคผนวก ค)

ในการประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้หาความเที่ยงของมาตรดังกล่าวเพิ่มเติมอีกครั้งด้วยการใช้วิธีการวัดซ้ำ (test-retest) โดยนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลทั่วไปและมีคูรััก จำนวน 77 คน เป็นเพศชาย จำนวน 30 คน และเพศหญิง จำนวน 47 คน มีอายุระหว่าง 18-35 ปี ในการวัดครั้งแรกได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของ

ครอนบาคเท่ากับ .88 หลังจากนั้นอีก 1 เดือนจึงได้วัดซ้ำครั้งที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .86 เมื่อนำการวัดทั้งสองครั้งมาหาค่าสหสัมพันธ์พบว่า มาตรวัดการผูกมัดกับคู่รักที่วัดทั้งสองครั้งมีสหสัมพันธ์ทางบวกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ, $r(75) = .90, p < .001$

ตารางที่ 7

จำนวนและร้อยละของตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนพัฒนามาตรวัดการผูกมัดกับคู่รัก จำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่าง ๆ ($N = 303$)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	141	46.50
หญิง	162	53.50
อายุ (ปี)		
18-19	67	22.11
20-21	103	34.00
22-23	24	7.92
24-25	30	9.90
26-27	23	7.59
28-29	24	7.92
30-31	18	5.94
32-33	10	3.30
34-35	4	1.32
อาชีพ		
นิสิต/นักศึกษา	185	61.06
พนักงานบริษัทเอกชน	62	20.46
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	19	6.27
อื่น ๆ	19	6.27
ข้าราชการ	10	3.30
ธุรกิจส่วนตัว	8	2.64

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย, ป.ว.ช.หรือเทียบเท่า	189	62.38
อนุปริญญา ปวส.หรือเทียบเท่า	9	2.97
ปริญญาตรี	77	25.41
ปริญญาโท	28	9.24
จำนวนครั้งที่เคยมีความรัก		
ไม่เคย	2	0.66
1 ครั้ง	129	42.57
2 ครั้ง	79	26.07
3 ครั้ง	44	14.52
4 ครั้ง	20	6.60
5 ครั้งขึ้นไป	16	5.28
ไม่ระบุ	13	4.29
ระยะเวลาที่คบกับคนรักปัจจุบัน		
3 เดือน – 1 ปี	114	37.62
1 ปี 1 วัน – 2 ปี	77	25.41
2 ปี 1 วัน – 3 ปี	42	13.86
3 ปี 1 วัน – 4 ปี	26	8.58
4 ปี 1 วัน – 5 ปี	14	4.63
5 ปี 1 วัน – 6 ปี	12	3.96
6 ปีขึ้นไป	18	5.94
การอยู่ร่วมกันกับคนรักปัจจุบัน		
ไม่เคยอยู่ร่วมกัน	260	85.81
เคยอยู่ร่วมกัน	43	13.20

การหาความตรงเชิงภาวะสันนิษฐาน (Construct validity) ของมาตร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (ดูภาพที่ ค 1 ภาคผนวก ค) ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลมีความเหมาะสม (fit) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคว์-สแควร์เท่ากับ 3.68 ที่องศาอิสระเท่ากับ 1 และค่าไคว์-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวัดมีสามองค์ประกอบจริงตามทฤษฎี ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .094

ลักษณะของมาตรวัดการผูกมัดกับคนรักเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มีระดับการตอบ 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย 3 หมายถึง เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน 4 หมายถึง เห็นด้วย และ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง มี 3 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจ จำนวน 8 ข้อ ด้านคุณภาพของทางเลือกและด้านการลงทุน ด้านละ 7 ข้อ ข้อกระทงมีทั้งทางบวกและทางลบรวมจำนวน 22 ข้อ

4. เครื่องมือที่ใช้กระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

เครื่องมือที่ใช้กระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ประกอบด้วยภาพและใบงาน

4.1 ภาพที่ใช้ในแต่ละเงื่อนไข มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

4.1.1 หาภาพจากเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ภาพในกลุ่มที่ได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ เป็นภาพบุคคลที่แสดงถึงการมีความสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ความสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อน คนรัก จำนวน 25 ภาพ และในกลุ่มควบคุม เป็นภาพสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งไม่มีลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลปรากฏ เช่น นาฬิกา ขวดน้ำ ปากกา เป็นต้น จำนวน 25 ภาพเท่ากัน ภาพที่นำมาใช้ทั้งหมดจะตัดโลโก้ ยี่ห้อหรือชื่อเว็บไซต์ออกด้วยโปรแกรมตกแต่งภาพโฟโต้ชอป (Photoshop) เพราะอาจส่งผลต่อการประเมินและคัดเลือกภาพของกลุ่มพัฒนาเครื่องมือ และเพื่อป้องกันไม่ให้มีอิทธิพลในการดึงดูดสายตาและการรับรู้ของผู้ร่วมการทดลอง ผู้วิจัยได้พยายามปรับภาพให้มีความคมชัดพอ ๆ กัน จากนั้นใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เพาเวอร์พอยท์ (Microsoft PowerPoint) ในการนำเสนอภาพ โดยเรียงลำดับภาพใน แต่ละเงื่อนไขให้สลับกันตามความเหมาะสม และตั้งเวลาอัตโนมัติ ในการแสดงภาพทีละภาพ ภาพละ 15 วินาที

ตารางที่ 8

จำนวนและร้อยละของตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินรูปภาพจำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่าง ๆ
(N = 61)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	31	50.82
หญิง	30	49.18
อายุ (ปี)		
18	4	6.56
19	19	22.95
20	18	29.51
21	15	24.59
22 ขึ้นไป	10	16.39
ชั้นปี		
ปีที่ 1	10	16.39
ปีที่ 2	16	26.23
ปีที่ 3	17	27.87
ปีที่ 4 หรือสูงกว่า	18	29.51
คณะ		
วิทยาศาสตร์	19	31.15
วิศวกรรมศาสตร์	8	13.11
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	8	13.11
สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา	8	13.11
ครุศาสตร์	5	8.20
สหเวชศาสตร์	5	8.20
อักษรศาสตร์	4	6.56
รัฐศาสตร์	4	6.56

4.1.2 ผู้วิจัยนำภาพทั้ง 50 ภาพไปทดลองใช้กับนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองจริง ลงทะเบียนเรียนวิชามนุษยสัมพันธ์ ภาคปลาย ปีการศึกษา 2552 โดยขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนและขอความร่วมมือหลังเลิกคาบเรียน มินิสิตให้ความร่วมมือ จำนวน 61 คน ดังตารางที่ 8 ให้ดูภาพทีละภาพในระยะเวลา 15 วินาที และให้เวลาอีก 5 วินาที เพื่อประเมินว่าภาพแต่ละภาพแสดงลักษณะเน้นความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากน้อยเพียงใด

ผู้วิจัยใช้แบบประเมินภาพ ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินบนมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มีระดับการตอบ 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 จนถึง 5 โดย 1 หมายถึง ภาพนั้นแสดงลักษณะเน้นความสัมพันธ์น้อยที่สุด 2 หมายถึง ภาพนั้นแสดงลักษณะเน้นความสัมพันธ์น้อย 3 หมายถึง ภาพนั้นแสดงลักษณะเน้นความสัมพันธ์ปานกลาง 4 หมายถึง ภาพนั้นแสดงลักษณะเน้นความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก และ 5 หมายถึง ภาพนั้นแสดงลักษณะเน้นความสัมพันธ์มากที่สุด (ดูภาคผนวก ง)

4.1.3 นำคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างประเมินภาพแต่ละภาพมาหาค่าเฉลี่ย และเรียงลำดับจากภาพที่มีคะแนนมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด เพื่อคัดเลือกภาพนำไปใช้ในการทดลอง โดยภาพที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด จำนวน 15 ภาพ ใช้เป็นภาพในกลุ่มที่ได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์และภาพที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด จำนวน 15 ภาพ ใช้เป็นภาพในกลุ่มควบคุม (ดูตารางที่ ง 1 และภาคผนวก จ)

4.2 ใบบางในเงื่อนไขกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

ใบบางในเงื่อนไขกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ร่วมการทดลองนึกถึงความรักและความสัมพันธ์ที่มีต่อคนรัก แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ให้เขียนเรียงความเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ประทับใจในตัวคนรัก โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด และมีบรรทัดที่เว้นว่างไว้เพื่อให้เขียนเรียงความ ตอนที่ 2 ให้เขียนคุณสมบัติที่ประทับใจในตัวคนรัก มีบรรทัดที่เว้นว่างไว้ 10 ข้อ แบ่งเป็น 2 คอลัมน์ และตอนที่ 3 แบบประเมินคุณลักษณะเน้นความสัมพันธ์ของคนรัก เป็นมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ มีคำคุณลักษณะเน้นความสัมพันธ์ จำนวน 20 คำ โดยผู้วิจัยเริ่มจากการรวบรวมคำที่แสดงคุณลักษณะเน้นตนเองและเน้นความสัมพันธ์จากงานวิจัยต่าง ๆ ในต่างประเทศ (Abele, Uchrowski, Suitner, & Wojciszke, 2008; Abele & Wojciszke, 2007; Diehl, Owen, & Youngblade, 2004) จำนวน 40 คำ จากนั้นนำมาแปลเป็นภาษาไทย ภายใต้การตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ มณีศรี อาจารย์ที่

ปรึกษา จากนั้น นำคำดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน และทดสอบความแตกต่างแบบจับคู่ (paired *t*-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการประเมินค่าคุณลักษณะเน้นตนเอง และเน้นความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลในระดับเดียวกัน โดยคัดเลือกคำที่มีค่าเฉลี่ยในลักษณะเน้นความสัมพันธ์สูงกว่าค่าเฉลี่ยในลักษณะเน้นตนเองและมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำนวน 20 คำ โดยในงานในเงื่อนไขกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ทั้ง 3 ตอน มีจำนวน 2 หน้า ใช้เวลาทำ 15 นาที (ดูในภาคผนวก ฉ)

5. ใบงานหาสิ่งของที่ซ่อนอยู่ในภาพ

ใบงานหาสิ่งของที่ซ่อนอยู่ในภาพ จำนวน 1 ภาพ เป็นเครื่องมือที่ใช้กับกลุ่มควบคุม เพื่อให้ผู้ร่วมการทดลองจดจ่ออยู่กับงานที่ได้รับ และไม่นึกถึงคนอื่นหรือความสัมพันธ์กับผู้คน ทั้งนี้ ภาพที่ใช้ในงานวิจัยนี้ นำมาจากภาพของ Gorbachev (2009) จากเว็บไซต์ที่ผู้ให้บริการอนุญาตให้ดาวน์โหลดได้ฟรี ลักษณะของงานจะมีภาพสิ่งของที่ซ่อนอยู่ในภาพใหญ่ที่ซับซ้อนกำหนดมา จำนวน 14 ชิ้น (ดูภาคผนวก ข) โดยให้หาสิ่งของที่กำหนดชื่อมาให้ในภาพใหญ่ให้พบ ในขั้นนี้ได้ทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิต จำนวน 20 คนลองทำชิ้นงาน เพื่อจะกำหนดเวลาให้เหมาะสม พบว่า ใช้เวลาเฉลี่ย 15 นาที ดังนั้น ในการวิจัยจึงกำหนดเวลาให้ผู้ร่วมการทดลองหาภาพนาน 15 นาที และรักษาระยะเวลาในกลุ่มควบคุมให้เท่า ๆ กับเงื่อนไขในกลุ่มที่กระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ โดยให้ผู้ร่วมการทดลองพยายามหาภาพสิ่งของที่ซ่อนอยู่ให้ครบ

การศึกษาที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นรวมเป็นแบบสอบถามฉบับเดียวกัน ประกอบด้วย มาตรการวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง มาตรการวัดเจตคติเกี่ยวกับความรัก และมาตรการวัดการผูกมัดกับคู่รัก เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลทั่วไปที่มีอายุระหว่าง 18-35 ปี ยังไม่ได้สมรส มีคนรัก และมีความรักกับเพศตรงกันข้าม (Heterosexual) มีระยะเวลาในการคบหากันไม่ต่ำกว่า 3 เดือน จากนิสิต นักศึกษา และบุคคลวัยทำงานจากอาชีพต่าง ๆ จำนวน 464 คน ตามสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กร และห้างสรรพสินค้าชั้นนำ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบตอบอย่างเป็นอิสระ

การศึกษาที่ 2

ผู้วิจัยศึกษานำร่องเพื่อตรวจสอบวิธีการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์และขั้นตอนในการทดลอง เนื่องจากยังไม่มีผู้ศึกษาในเรื่องนี้มาก่อน ในการศึกษา นำร่อง ผู้วิจัยใช้การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ซึ่งเป็นการวัดลักษณะเน้นตนเองและเน้นความสัมพันธ์ โดยให้จัดประเภทคำเป้าหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง (ฉัน-ไม่ใช่ฉัน) กับคำที่แสดงคุณลักษณะเน้นตนเองหรือเน้นความสัมพันธ์ (มุ่งตนเอง-มุ่งคนอื่น) ซึ่งทำให้กระบวนการทดลองซับซ้อนขึ้นและอาจลดอิทธิพลของการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ลง เพราะผู้ร่วมการทดลองจะนึกถึงตนเองมากขึ้น ในขั้นตอนการทดลองจริงจึงตัดการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยออก

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเก็บข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแจ้งขั้นตอนการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยให้อาจารย์ทราบ ให้นิสิตตอบมาตราวัดบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและให้กรอกข้อมูลส่วนตัวที่ประกอบด้วยชื่อนามสกุล เลขประจำตัวนิสิต หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล และข้อความถึงสัมพันธ์ภาพแบบคู่รักและระยะเวลาในการคบหากับคู่รัก จากนั้น คัดเลือกเฉพาะนิสิตที่มีคนรักที่มีระยะเวลาในการคบหากับคนรักไม่ต่ำกว่า 3 เดือนเข้าร่วมการทดลอง นำข้อมูลที่ได้ไปคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าเงื่อนไขเพื่อมาทำการทดลองอีกครั้ง โดยใช้เกณฑ์จากผลรวมของคะแนนที่ได้จากมาตราวัด ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 คือผู้ที่จัดอยู่ในกลุ่มหลงตนเองสูง และผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 คือผู้ที่จัดอยู่ในกลุ่มหลงตนเองต่ำ จากนั้น นัดหมายเวลาให้มาเข้าร่วมการทดลอง และสุ่มผู้ร่วมการทดลองที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงและต่ำ (random assignment) เข้าสู่เงื่อนไขได้รับหรือไม่ได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์เงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งเพียงเงื่อนไขเดียว โดยควบคุมให้แต่ละเงื่อนไขมีผู้ร่วมการทดลองเท่า ๆ กัน เงื่อนไขละ 40 คน และให้ผู้ร่วมการทดลองตามเงื่อนไขเข้าสู่ห้องทดลองเป็นรายบุคคล ดังนี้

เงื่อนไขที่ 1 ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงและได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

เงื่อนไขที่ 2 ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงและไม่ได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

เงื่อนไขที่ 3 ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำและได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

เงื่อนไขที่ 4 ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่ำและไม่ได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

เมื่อมาถึงห้องทดลอง ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้ร่วมการทดลอง จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลอง และดูรูปภาพตามเงื่อนไขที่ได้รับ ผู้วิจัยอธิบายและให้คำชี้แจงว่า “ผู้วิจัยจะให้หนังสิตรูปภาพต่อไปทั้งหมด 15 ภาพ โปรแกรมจะแสดงภาพทีละภาพโดยอัตโนมัติตามเวลาที่ตั้งไว้ ภาพละ 15 วินาที รวม 4 นาที” โดยผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ ภาพที่ให้ผู้ร่วมการทดลองดูจะเป็นภาพที่แสดงความสัมพันธ์ของผู้คน ส่วนในเงื่อนไขไม่ได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ จะให้ดูรูปภาพสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เมื่อครบตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยกลับมาหาผู้ร่วมการทดลองและให้ตอบคำถามตรวจการจัดกระทำเงื่อนไข (manipulation check) เพื่อตรวจสอบว่าผู้ร่วมการทดลองรับรู้ตามเงื่อนไขที่ผู้วิจัยจัดกระทำตัวแปรหรือไม่ โดยให้ผู้ร่วมการทดลองตอบข้อคำถาม 1 ข้อลงในกระดาษว่า “หลังจากดูรูปภาพ คุณรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งและอยู่ร่วมกันในสังคม ความสัมพันธ์กับคนอื่น และคุณธรรม” โดยให้เลือกตอบในกระดาษที่มีคำตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่”

เมื่อผู้ร่วมการทดลองตอบเสร็จ เชิญให้ไปนั่งอีกห้องหนึ่งที่เป็นห้องที่มีกระจกทางเดียว ภายในห้องจัดชุดโต๊ะเก้าอี้ไว้ 1 ชุด โดยจัดให้ติดริมกระจกทางเดียว ทั้งนี้ผู้วิจัยจัดเตรียมเอกสารไว้บนโต๊ะตามเงื่อนไขของผู้ร่วมการทดลอง ดังนี้

เงื่อนไขที่กระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

ผู้วิจัยวางใบงานในเงื่อนไขที่กระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ มีจำนวน 2 แผ่น และปากกา 1 ด้ามให้ผู้ร่วมการทดลอง และบอกว่า “ต่อไปให้หนังสิตทำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อคนรัก มี 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ให้หนังสิตเขียนเรียงความถึงเหตุการณ์ที่นิสิตประทับใจคนรักมา 1 เหตุการณ์ พยายามถ่ายทอดความรู้สึกออกมาให้ได้มากที่สุด ในตอนที่ 2 ให้เขียนถึงคุณสมบัติที่นิสิตรู้สึกประทับใจในคนรัก และตอนสุดท้ายให้ประเมินคนรักตามที่นิสิตรับรู้ว่าคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มากน้อยแค่ไหน การประเมินมี 5 ระดับ ผู้วิจัยจะให้เวลาทำประมาณ 15 นาทีนะคะ และผู้วิจัยจะกลับมาหาอีกครั้งค่ะ”

เงื่อนไขที่ไม่ได้กระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

ผู้วิจัยวางใบงานหาสิ่งของที่ซ่อนอยู่ในภาพให้คนละ 2 แผ่น และปากกา 1 ด้าม และบอกว่า “ก่อนอื่นให้หนังสิตรอกข้อมูลส่วนตัวในหน้าที่ 1 และเปิดไปในหน้าที่ 2 เป็นงานให้หาสิ่งของที่ซ่อนอยู่ในภาพทั้งหมด 14 ชิ้น รายชื่อสิ่งของอยู่ในหน้า 1 ให้หนังสิตหาสิ่งของในภาพใหญ่ให้ครบ เมื่อเจอสิ่งของแต่ละชิ้นให้วงกลมล้อมรอบสิ่งของนั้น ๆ (คำชี้แจงมีอยู่ในใบงาน) ผู้วิจัยให้เวลาทำ 15 นาทีนะคะ เริ่มลงมือทำได้ค่ะ ผู้วิจัยจะกลับมาหาอีกครั้งเมื่อหมดเวลานะคะ”

ผู้วิจัยเดินออกไปจากห้องและปิดประตูห้อง ให้นิสิตใช้เวลาทำโดยไม่รบกวนและสังเกตความตั้งใจของผู้ทดลองในห้องหนึ่ง จากนั้นเมื่อครบกำหนดเวลา ผู้วิจัยเดินกลับมาและตรวจสอบการจัดกระทำตามเงื่อนไข โดยให้ผู้ร่วมการทดลองตอบข้อคำถาม 1 ข้อลงในกระดาษว่า “จากการทำงานนี้ คุณรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งและอยู่ร่วมกันในสังคม ความสัมพันธ์กับคนอื่นและคุณธรรม” โดยให้เลือกตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่”

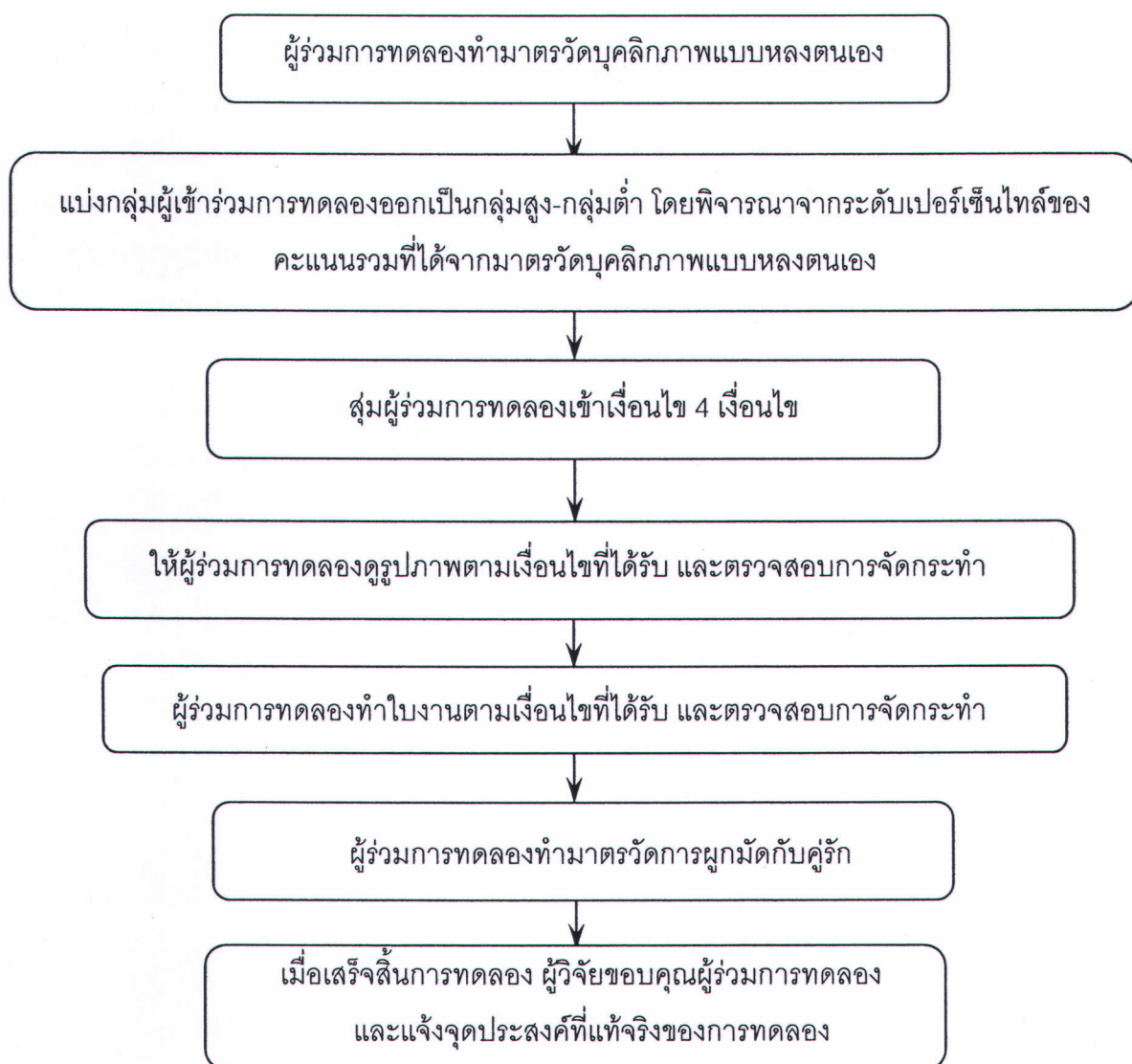
จากการตรวจสอบการจัดกระทำตามเงื่อนไขทั้ง 2 ช่วงคือ หลังจากดูรูปภาพและหลังจากทำใบงานตามเงื่อนไขที่ได้รับ ลักษณะข้อคำถามแสดงในภาคผนวก ข ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ร่วมการทดลองรับรู้ว่าคุณอยู่ในเงื่อนไขที่กำหนดให้หรือไม่ หากผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ ตอบว่า “ใช่” จึงจะผ่านการคัดเลือก ในทำนองเดียวกัน หากผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขไม่ได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ ตอบว่า “ไม่ใช่” จึงจะผ่านการคัดเลือก ในกรณีนี้ที่ผู้ร่วมการทดลองตอบไม่ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดจะถูกตัดออกไป

เมื่อผู้ร่วมการทดลองในแต่ละเงื่อนไขทำงานที่มอบหมายเสร็จ นำมาตรวจวัดการผูกมัดกับคู่รักให้ผู้ร่วมการทดลองคนละ 1 ชุดและกล่าวว่า “ผู้วิจัยจะให้ผู้ร่วมการทดลองตอบมาตรวจวัดเกี่ยวกับความรัก มีทั้งหมด 22 ข้อ กรุณาอ่านคำชี้แจงก่อนลงมือทำ และเมื่อผู้ร่วมการทดลองตอบแบบสอบถามเสร็จ ให้แจ้งผู้วิจัยได้ทันทีนะคะ” หลังจากผู้เข้าร่วมการทดลองส่งแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ เฉลยและอธิบายวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการทดลองให้ทราบ และให้ผู้ทดลองได้ซักถามถึงข้อสงสัยที่อาจมีต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยในขณะดำเนินการทดลอง พร้อมกำชับให้เก็บสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องทดลองทั้งหมดเป็นความลับ สรุปขั้นตอนการทดลองดังภาพที่ 6

การติดตามผลหลังจากการทดลอง

หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองประมาณ 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยโทรศัพท์ถึงผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขได้รับการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์สอบถามถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมการทดลองกับคนรัก สอบถาม และส่งอีเมลให้ตอบแบบสำรวจความสัมพันธ์ เป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) สอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความถี่ของกิจกรรมที่ผู้ร่วมการทดลองได้ทำร่วมกับคนรักในช่วง 3 สัปดาห์ที่ผ่านมา มีระดับการตอบ 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 หมายถึง ไม่บ่อยเลย 2 หมายถึง ไม่ค่อยบ่อย 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง ค่อนข้างบ่อย และ 5 หมายถึง บ่อยมาก ดังภาคผนวก ฉ

เมื่อครบกำหนด 2 เดือนหลังจากเข้าร่วมการทดลอง ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองตอบมาตรวัดการผูกมัดกับคนรักอีกครั้งหนึ่ง เพื่อศึกษาผลของการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการทดลอง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่อการผูกมัดในความสัมพันธ์ โดยมีรูปแบบความรักแบบเล่นเกมเป็นตัวแปรส่งผ่าน ใช้โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling หรือ SEM) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

การศึกษาที่ 2 ผู้วิจัยทดสอบอิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและการกระตุ้นลักษณะเน้นความสัมพันธ์ต่อการผูกมัดในความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อทดสอบปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลหลักตามสมมติฐาน